

bre l'etim. *FRACTU*: és una gran roca que ha caigut i ha quedat formant pont (per més que l'inf. volia justificar el nom dient-ne que «és un paratge fred»).

PESTELLFRET: «mansum de Pestel Fred», te. Eramprunyà, a. 1166 (*Cart. St. Cugat* III, 222): com que el castell serveix per tancar una porta, devia ser un mas on havien forçat o s'havia romput el portal. Cf. *Montpeller*.

SANTAFRET, barranc de *santafrèt* a la baixa Ribagorça, te. Jusseu, afl. de la «vall del Riu», cap al Nord del terme. Essent el nom d'un barranc no li escau un nom de sant; i així com així no n'hi ha que hi vagi bé: *Alfred* no és nom cat., i difícilment concebríem un dim. en *-et* del nom rar *Afre*. En canvi 'cingle i barranc' són coses connexes, i *CINCTUS* 'cingle' té gran difusió en les terres catalanes: veg. l'art. *Cint* supra (*El Cint* del Berguedà, el barranc del *Cint* a Alcoi, el *Montcent* de l'alt Pallars *MONTEM CINCTUM*). Aquí seria 'cingle fragós, trencat' i la *-a-* intermèdia deu estar per la *-o* de *cento*: sigui per infl. de *santa*, o per evolució fonètica de **Centefrets* *CINCTI(S)* *FRAC-TIS* en locatiu plural.

VICFRED, poblet de Segarra, agre. a St. Guim de la Plana, a la carena d'un alt serrat, camí de Guissona.²⁵ *Pron. local*: *bikfrèt* a Freixenet, Casac. 1920; *bikfrèt* a Torà, 1931 (Ll. 29.20) insistint que ells ho diuen amb *e* oberta i no *é*.

MENCIONS ANT. 1076: «term. de *Beçfred*» (Arx. de Solsona); 1076, en un doc. diferent: «--- Hivorra --- affr. or. *Castro Folliti*, austr. *Portello*, occid. in te. de castro q. v. *Becco frigidò*, sept. *Castro Aguda*» (Arx. Sols.); 1079: *Beçfred* (bis), cit. amb *Brufaganya* (ibid.); 1079: *Beçfret* (Acte de Consagració de Guissona) (*MarcaH.*, 1210.3); 1162: *Beçfret* (Kehr,³⁵ *Papsturk*, p. 377); 1179: *Beçfred* (Kehr, p. 482); 1179: «Z'Aguda --- Torà, Lobeira --- castrum de *Beçfret*, Comabela, Celers, Torrefreita» (MiretS., *Templ.*, p. 325); 1181: «*Petrus de Bech Fred*» (*Cart. Tavèrnoles*, 109.30); 1196: «in *Menresana*, in *Beçfred*»⁴⁰ (MiretS., *Templ.*, 312); 1359: castell de *Bicfret*.

Com ho mostra la unanimitat de les mencions antigues, la grafia *Vic-* amb *V-* és errònia; també la major part mostren que la *i* és secundària: es tracta del cel·lisme *bec* (*BECCO-*) 'punta o cap punxegut'; essent un turó o 'punta aguda', li escau *FRACTUS* 'trencat, fragós', més que no pas 'fred' (pel que ja he dit de *Montfred*). Encara que ja hi hagi *-d* en part de les mencions no és indicatiu d'etim. *FRIGIDUS*, i ja va amb *-t* el 1079 i 1162, i d'altra banda el diftong *-fret* del doc.⁵⁰ de 1179 és inequívoc.

A l'art. *Arbeca* ja anticipo aquesta conclusió, d'acord amb l'etim. *ARE-BEKKA* d'aquest nom, cèltica tot ell. És clar que no és seriós cercar-hi el NP *WIFRED* (Guifre), com suggerí J. Segura (*Veu del Monts.*,⁵⁵ 1896, 355), que no ha tingut mai *V-* ni *B-* en català. Per a altres topònims provinents de *BECCO-* veg. l'art. *Bicorp*; i els *Maubec* occitans: *Vauclusa*, *Isere*, *Tarn-et-G.*; i *BPyr.*, on ja es documenta en el S. XII, escrit *Malbec* aquest agre. de Seuze (P. Raymond).

FREIXE i els seus derivats **FREIXENET** i altres

Dels *NLL Freixe*, molt nombrosos, tractarem només sumàriament. (1) *El Freixe*, te. Arles, Ponsich (*Top.*, 73) el troba en formes *Frexano*, *Frexeno*, *Freixe* des de 988 a 1141; el *Freixa*, S. XVI (que accentua bàrbarament *Freixà*).

(2) *Jaça del Freixe*, te. Vallmanya (xxvi, 182.25).

(3) *St. Julià de Fréixens*, te. Vallcebre, que sembla identificable amb *Cal Freixe* (ibid., xxxviii, 97.11).

(4) *Freixe*, a la Vall de La Vansa, Seu d'Urgell; 1327: *St. Jaume de Frexa* (SerraV., *Pinós Mtpl.* II, 216).

(5) Prop de Castellar de la Rib.: 1060: *Frexa*, 1061 *Frexano*, 1107 *Frexa*, 1094 *Frexa* (Arx. Solsona).

(6) *Freixa*, poblet del Pallars, a la r. de l'Urgellet, agre. a Soriguera. *Pron. loc.*: *fréixa* a Sort, Casacuberta 1920; *fréixa* a Coll de Nargó, 1954 (xviii, 66) i 1962, en l'enq. que vaig fer al poblet mateix (xxxvii, 36.40). *ANT.*: 839, *Acta C. SdUrg.*: *Fraxano* (*Frexa* en el Cpbr. i còpia S. XII), ed. PPUjol, n.º 70; 1359: *Lo Frexa* (*CoDoACA* XII, 75).

(7) Cognom antic: 1198: *Ramon de Fressia*, enviat reial a Gènova (*BABL* III, 156).

(8) Font de *Freixa*, al N. del terme de Romadriu (xxxvi, 28.14). No sembla identificable amb el (6), que és més al Sud.

(9) A la península del Cap de Creus, prop del Port de la Selva. 935: *vallem Freixam*, citat entre *Clerels* i la vall de Colera, i després *Pera q. d. Freixani* (Mor. v, 135); 974: «ipsa meda infra *portus Fraxani*» (Villan., *Vi. Lit.* xv, ape. 4; i *Cat. Car.* II, 236.17, amb altres cites en aquesta obra: 239.9, 241.20); 1116: «a capite *Portum Crucis* usque ad *Portum Frexani* --- qui voluerint corallum habere de *Caput Crucis* usque in *Caucoliberi* ---» (*Hist. Lgd.* v, 855).

(10) Prop de Bausitges i Espolla: *Mas Freixe* (ja 945?): «*Villa et riera de Frexano*» (*Bol. Ac. Hist.* xvii, 131 (bis), 132ss.).

(11) *El Freixe*, esgl. rural te. Mieres, entre Finestres i *Falgons*. *Pron. loc.*: «l *frésara*, a Mieres, Casac. 1920; id. a St. Aniol de F., 1964 (xliv, 99, 100), i *fón dæl frésra* (ibid., xlv, 103). **MENCIONS ANT.** 1226: *A. de Frexano* (*BABL* IV, 418); 1359: *Frexen* (*CoDoACA* XII, 109).

(12) A la rodalia de Terrassa: 1137: «parr. Sti. Jacobi de *Frexano* et Sti. Juliani de *Altura*» (*Albon, Temple*, 105).

(13) Entre les comarques Anoia i Penedès, prop de Piera, en documents de 954, 1006 i 1040, junt amb el castell de Piera: «locum q. d. ad *ipsum Frexano* in term. de *Castro Fontanedo*» (*Cat. Car.* II, 200: en n. 4 posa un *Fraxano*, a l'Anoia, limitant amb Clariana). 1349: *Castell de Frexa*, 15 focs, cit. entre St. Jaume Sesoliveres i St. Pere de Riudebitlles (*CoDoACA* XII, 29).

Del collectiu *FRAXINETUM* 'bosc de freixes':

(1) **FREIXENET** de *Camprodon*, mun. al volt de l'esgl. d'aquest nom, damunt d'aquesta vila. *Pron. lo-*